

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/65/2020
Identifikačné číslo spisu: 5019200748
Dátum vydania rozhodnutia: 02.07.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5019200748.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobcov: v rade A/ H. C. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom O.L. Č.. XX, XX-XXX V., T. C., v rade B/ LONEVYL, s.r.o., so sídlom Palárikova č. 76, 022 01 Čadca, IČO: 47 237 180, obaja právne zast. JUDr. Ing. Zuzanou Kvakovou, advokátkou, so sídlom J. M. Geromettu č. 146/1, Žilina, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 12514-14/2019-BA zo dňa 13.09.2019, o kasačnej sťažnosti žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline, č. k. 29Sa/43/2019-50, zo dňa 28. apríla 2020, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline, č. k. 29Sa/43/2019-50, zo dňa 28. apríla 2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom č. k. 29Sa/43/2019-50, zo dňa 28. apríla 2020 podľa ustanovenia § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej - Sociálna poisťovňa, ústredie, č. 12514-14/2019-BA zo dňa 13.09.2019, žiadajúc správny súd, aby toto rozhodnutie zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Žalobcom v rade A/, B/ a žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

2. Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd z predloženého administratívneho spisu zistil, že Sociálna poisťovňa, pobočka Čadca rozhodnutím č. 48699-1/2013-CA zo dňa 13.11.2013 (prvostupňový správny orgán) podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej zákon o sociálnom poistení alebo zákon č. 461/2003 Z.z.), rozhodujúc o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch,

vydala podľa § 210 ods. 1 zákona o sociálnom poistení rozhodnutie, podľa ktorého H. C. L. nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi LONEVYL, s.r.o. od 03.02.2012 podľa slovenskej legislatívy. V odôvodnení citovala článok 11 ods. 3 písm. a) základného nariadenia č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia EP a Rady č. 988/2009, článok 13 ods. 1 a 3 základného nariadenia. Ďalej konštatovala, že dňa 26.02.2013 vykonali kontrolní zamestnanci Sociálnej poisťovne, pobočka Čadca kontrolu v sídle zamestnávateľa, zameranú na overenie reálneho výkonu činnosti jeho zamestnancov. Nezistili pritom prítomnosť žiadneho zamestnanca a taktiež nebol prítomný žiadny z konateľov spoločnosti a nebola zaznamenaná ani prítomnosť vlastníkov spoločnosti. Na základe výsledkov kontroly nebolo preukázané, že účastník reálne vykonáva činnosť ako zamestnanec na území Slovenskej republiky, a preto nemôže podliehať slovenským právnym predpisom ani podľa jedného z vyššie citovaných článkov základného nariadenia. Na základe odvolania účastníka konania rozhodol žalovaný rozhodnutím č. 12514-14/2019-BA zo dňa 13.09.2019, ktorý odvolanie zamestnanca H. C. L. a zamestnávateľa LONEVYL, s.r.o. zamietol v celom rozsahu a potvrdil napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Čadca. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na čl. 11 ods. 3, čl. 13 ods. 3 základného nariadenia a čl. 16 ods. 1, 2, 3 vykonávacieho nariadenia. Žalovaný považoval odvolaním napadnuté rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa za vecne správne a súladné so zákonom. Poukázal na skutkové zistenia, z ktorých vyplynulo, že zamestnávateľ prihlásil zamestnanca do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia od 03.02.2012. V situáciách, kedy fyzické osoby zvyčajne vykonávajú svoju činnosť na území dvoch alebo viacerých členských štátov, t.j. ak ide o súbeh poistení, uplatňujú sa na určenie príslušnosti k právnym predpisom tzv. osobitné pravidlá upravené v čl. 13 základného nariadenia. Žalovaný poukázal na podmienky relevantné pri určovaní uplatniteľnej legislatívy pri súbehu poistení. Uviedol, že na zabezpečenie riadneho vykonávania základného nariadenia sú príslušné orgány a inštitúcie členských štátov na základe čl. 76 základného nariadenia povinné navzájom spolupracovať, vzájomne sa informovať o relevantných skutočnostiach, poskytovať svoje služby a komunikovať medzi sebou. Preto inštitúcia sociálneho zabezpečenia ZUS bola oprávnená požadovať preukázanie relevantných skutočností na určenie uplatniteľnej legislatívy a v nadväznosti na to Sociálna poisťovňa, ktorá je príslušná inštitúcia na uplatnenie uplatniteľnej legislatívy na území Slovenskej republiky, bola povinná rozhodujúce skutočnosti preskúmať. Išlo o kontrolu so zameraním na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov zamestnávateľa na území Slovenskej republiky vykonanú v období od 26.02.2013 do 06.03.2013 Sociálnou poisťovňou, pobočka Čadca. Vykonanou kontrolou sa nepodarilo preukázať reálny výkon činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky, ani splnenie základných kritérií registrovaného sídla spoločnosti. Z dôvodu, že zamestnávateľ a zamestnanec nepredložili Sociálnej poisťovni, ani ZUS relevantné dôkazy preukazujúce, že k reálnemu výkonu činnosti došlo, ani inými dôkazmi nevyvrátili skutočnosti zistené v administratívnom konaní, hoci im táto povinnosť vyplýva priamo z čl. 3 ods. 2 vykonávacieho nariadenia č. 987/2009, bolo vydané prvostupňové rozhodnutie. Následne dňa 18.04.2016 bolo žalovanému v súlade s čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia doručené oznámenie poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS, Oddzial v Opolu zo dňa 12.04.2016, ktorým ZUS na základe analýzy zhromaždených dokumentov určila, že zamestnanec v súlade s čl. 11 (3a) základného nariadenia podlieha od 03.02.2012 právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky. Vzhľadom na to, že Sociálna poisťovňa, ako inštitúcia dotknutého členského štátu, toto určenie nenamietala, stalo sa v súlade s čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia definitívnym. Zamestnanec bol zamestnávateľom prihlásený do registra poisťovne od 03.02.2012, pričom z vyššie uvedeného vyplýva, že zamestnancovi dňom 03.02.2012 príslušnosť právných predpisov Slovenskej republiky nevznikla. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné odstrániť dôsledky nesprávnej registrácie zamestnanca v registri poistencov vydaním rozhodnutia o zániku povinného sociálneho poistenia zamestnanca podľa slovenskej legislatívy, čím sa zosúladiť skutkový stav s právnym.

3.Z administratívneho spisu mal krajský súd tiež zistené, že zamestnávateľ - LONEVYL, s.r.o. prihlásil žalobcu v rade A/ Registračným listom fyzickej osoby do registra Sociálnej poisťovne ako zamestnanca s pravidelným príjmom s dátumom vzniku poistenia 03.02.2012. V sídle zamestnávateľa bola vykonaná kontrola pracovníkmi prvostupňového správneho orgánu v dňoch od 26.02.2013 do 06.03.2013, kedy bol vypracovaný záznam o kontrole, ktorého súčasťou bola správa o kontrole. Predmetom kontroly bolo

preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území SR. Z oznámenia poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ďalej ZUS), pobočka v Opoli zo dňa 12.04.2016 vyplýva, že ZUS v ňom informovala Sociálnu poisťovňu, ústredie, že v súvislosti s článkom 13 ods. 3 základného nariadenia ako aj v súlade s článkom 16 ods. 1 a 2 nariadenia č. 987/2009 (vykonávacie nariadenie) ZUS, pobočka Opole určila od 03.02.2012 pre H. C. L. ako príslušnú poľskú legislatívu. Slovenská inštitúcia ju upovedomila, že u konkrétnych zamestnávateľov vykonala kontroly, počas ktorých zistila, že na území SR nedochádza k skutočnému výkonu práce zamestnancami spoločnosti LONEVYL, s.r.o.. Toto určenie poľskej legislatívy má dočasný charakter (článok 16 ods. 2 nariadenia 987/2009). Môže byť zmenené, ak príslušná slovenská inštitúcia vysloví svoj nesúhlas. Určenie poľskej legislatívy stane sa právoplatné do dvoch mesiacov od upovedomenia o tejto skutočnosti slovenskej príslušnej inštitúcie poľskou ZUS, pobočka v Opoli, v prípade, ak slovenská inštitúcia nevyjadrí svoj nesúhlas s určenou legislatívou. Žalovaný proti určeniu poľskej legislatívy pre žalobcu nenamietal.

4. Krajský súd postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa prvej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku, citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 177 ods.1, § 199 ods. 1, .3, SSP, preskúmal zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 178 ods. 1, písm. a/, § 172 ods.5, tohto zákona, v spojení s právnou úpravou ustanovenou v nariadení (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“), citujúc čl. 11 ods.1, 3, písm. a/, čl. 13 ods.3, čl. 76 ods. 4 a v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo dňa 16.09.2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“), citujúc čl. 16 ods. 1 až 4.

5. Správny súd sa stotožnil s právnym názorom žalovaného, že v prípade, ak bol žalobca v rade A/ prihlásený do registra Sociálnej poisťovne na základe prihlášky od určitého dátumu a následne bolo preukázané, že definitívne podlieha poľskej legislatíve, bolo potrebné rozhodnúť o nevzniku povinných poistení, a tým formálne ukončiť registráciu žalobcu v rade A/ v sociálnom systéme na území Slovenskej republiky. Na vydanie tohto rozhodnutia mal žalovaný dostatok skutkových podkladov, a preto mu nič nebránilo vydať toto rozhodnutie.

6. Námietky žalobcov krajský súd považoval v plnom rozsahu za nedôvodné. Vo vzťahu k základnej námietke, že žalovaný nemal oprávnenie vydať rozhodnutie o nevzniknutí povinného poistenia žalobcu v rade A/podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona o sociálnom poistení, pretože na určenie uplatniteľnej legislatívy je v zásade príslušná poľská inštitúcia ZUS v zmysle článku 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia, správny súd poukázom na to, že v zmysle článku 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia skutočne o určení uplatniteľných právnych predpisov rozhodne určená inštitúcia členského štátu bydliska, uviedol, že poľská inštitúcia ZUS v danom prípade aj uplatniteľnú legislatívu určila, a to oznámením zo dňa 12.04.2016, ktoré došlo Sociálnej poisťovni dňa 18.04.2016. Žalovaný proti tomuto určení uplatniteľných predpisov v zmysle článku 16 ods. 3 nenamietal, čím sa uplynutím dvojmesačnej lehoty od jeho oznámenia stalo definitívnym. Krajský súd zdôraznil, že žalovaný teda nevydal napadnuté rozhodnutie podľa článku 16 ods. 2 a 3 vykonávacieho nariadenia - v zmysle týchto článkov sa určuje uplatniteľná legislatíva. Krajský súd uviedol, že pokiaľ sa určuje uplatniteľná legislatíva, potom je na jej určenie príslušný orgán uvedený v týchto článkoch (v danom prípade poľský ZUS) a taktiež aj procesný postup je v týchto článkoch uvedený, čo nie je daný prípad. Pokiaľ u Sociálnej poisťovne bolo začaté konanie o vzniku poistení na základe podanej prihlášky - registračného listu fyzickej osoby a zároveň bolo definitívne určené, že pre žalobcu v rade A/ platí poľská legislatíva (avšak nie napadnutým rozhodnutím), potom bolo potrebné formálnym spôsobom ukončiť správne konanie u Sociálnej poisťovne vzniknuté na základe prihlášky. V danom prípade bolo preukázané, že zamestnávateľ žalobcu v rade A/ prihlásil do registra Sociálnej poisťovne dňom 03.02.2012. Pokiaľ však pre žalobcu v rade A/ platí poľská legislatíva, potom je potrebné rozhodnúť, že nebol poistencom na území Slovenskej republiky, pretože v zmysle čl. 11 ods. 1 základného nariadenia nemôže byť zároveň poistencom na

územi dvoch členských štátov. V preskúmanej veci teda nastala v zmysle listín administratívneho spisu sporná situácia, keď na jednej strane poľská strana rozhodla o určení poľskej legislatívy, z ktorého určenia museli správne orgány vychádzať, a na druhej strane zamestnávateľ žalobcu v rade A/ prihlásil do registra Sociálnej poisťovne v období, ktoré sa prekrývalo s určením poľskej legislatívy. Preto napadnutým rozhodnutím bol tento sporný stav odstránený. V tomto kontexte je potom nedôvodná námietka žalobcov, že namietajú spornosť ako predpoklad aplikácie § 178 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona o sociálnom poistení. Správny súd zdôraznil, že zákon o sociálnom poistení špecificky, na rozdiel od Správneho poriadku, upravuje podmienky zastavenia konania, preto nebolo možné, podľa názoru správneho súdu, aplikovať v postupe žalovaného ustanovenie § 30 ods. 1 písm. e) Správneho poriadku, lebo zákon o sociálnom poistení vylučuje aplikáciu Správneho poriadku a špecificky pre konanie podľa zákona č. 461/2003 Z.z. upravuje spôsoby, kedy môže správny orgán konanie zastaviť. Podľa názoru správneho súdu, pokiaľ žalovaný rozhodol meritorne a konštatoval spolu s prvostupňovým rozhodnutím, že žalobcovi od určitého dátumu sociálne poistenie nevzniklo, tak tento výrok je v súlade s procesným postupom, ktorý žalovaný a prvostupňový správny orgán v súlade s platnou právnou úpravou mohol a bol povinný aplikovať.

7. Správny súd poukazom na bod 48. uznesenia Veľkého senátu správneho kolégia č.k. 1Vs/1/2018 zo dňa 04.12.2018, kde bol prijatý záver, ktorý judikatúru v tejto oblasti zjednotil. Podľa neho definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu EÚ od určitého dátumu podľa článku 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia alebo vzájomnou dohodou podľa článku 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa článku 1 písm. p) základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve, zdôraznil, že v danom prípade však prvostupňovým správnym rozhodnutím nebolo rozhodnuté o uplatniteľnej legislatíve. Ak žalovaný v napadnutom rozhodnutí vychádzal zo skôr vydaného stanovovania príslušnej legislatívy poľského orgánu sociálneho zabezpečenia o určení uplatniteľnej legislatívy, ktorým bol viazaný, len odstránil rozpor, ktorý bol daný podaním prihlášky. V tomto kontexte správny súd považoval za nedôvodnú aj námietku ohľadne použitia záverov Veľkého senátu správneho kolégia NS SR v uznesení č.k. 1Vs 1/2018. Správny súd v súlade s názorom Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konštatoval, že je vylúčená právomoc Sociálnej poisťovne na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve. V súdnej veci však nešlo o takúto situáciu, pretože Sociálna poisťovňa o uplatniteľnej legislatíve v zmysle článku 16 vykonávacieho nariadenia nerozhodovala. Zároveň za nenáležitú správny súd považoval námietku, že z rozhodnutia nie je zrejmé, či, resp. ako bola definitívne určená uplatniteľná legislatíva, resp., či prebehla dohoda medzi žalovaným a poľským styčným orgánom. Správny súd konštatoval, že z napadnutého rozhodnutia je zrejmé, akým spôsobom bola určená uplatniteľná legislatíva poľským ZUS, keď žalovaný uviedol, že poľský ZUS, pobočka v Opoli určil, že žalobca v rade A/ podlieha právnym predpisom Poľskej republiky. Keďže Sociálna poisťovňa proti tomuto predbežnému určeniu nenamietala, toto sa v zmysle článku 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia stalo definitívnym. Požadovanie preukázania dohody medzi žalovaným a ZUS v zmysle čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia je nenáležité, pretože v danom prípade vôbec nebol aplikovaný článok 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, keďže došlo k určeniu uplatniteľnej legislatívy podľa článku 16 ods. 2, 3 vykonávacieho nariadenia. Nebol preto dôvod určiť právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou inštitúcií, keďže neexistovala žiadna neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov. Ďalej krajský súd uviedol, že s touto námietkou taktiež súvisí námietka, že nebol dodržaný postup podľa rozhodnutia č. A1 z 12. júna 2009, a to absencia vzájomného dialógu a zmierovacieho postupu podľa uvedeného rozhodnutia. S poukazom na to, že v danom prípade nedošlo k určeniu uplatniteľných právnych predpisov v zmysle článku 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, teda vzájomnou dohodou dotknutých inštitúcií členských štátov, pretože v danom prípade bola uplatniteľná legislatíva určená v zmysle článku 16 ods. 2 a 3 vykonávacieho nariadenia, správny súd konštatoval, že proces určenia uplatniteľnej legislatívy bol ukončený v súlade s postupom ustanoveným v článku 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia tak, že po oznámení predbežného určenia uplatniteľných právnych predpisov poľským ZUS slovenskej Sociálnej poisťovni, sa toto určenie stalo definitívnym, pretože do dvoch mesiacov od oznámenia tohto určenia Sociálna poisťovňa neoznámila, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala v tejto veci odlišné stanovisko. Tiež bolo preukázané, že uplatniteľné právne predpisy predtým neboli definitívne určené na základe článku 16 ods. 4. V uvedenom prípade totiž neexistovali medzi Sociálnou poisťovňou a ZUS protichodné stanoviská v

otázke určenia uplatniteľnej legislatívy, na ktorých by tieto inštitúcie trvali, a preto nebolo nutné zahájiť zmierovací dialóg v zmysle rozhodnutia č. A1 z 12. júna 2009 v spojení s článkom 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia. Správny súd zdôraznil, že samotné rozhodnutie č. A1 uvádza, že pravidlá na uplatňovanie postupu dialógu a zmierovacieho postupu sa použijú v prípadoch, keď existuje rozdiel v stanoviskách medzi členskými štátmi vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov. V danom prípade však takýto rozdiel v stanoviskách neexistoval, keďže slovenská inštitúcia v plnom rozsahu akceptovala určenie uplatniteľnej legislatívy tak, ako ho určila poľská ZUS. Preto správny súd považoval za nedôvodnú námietku žalobcu, že je objektívne verifikovateľná rozdielnosť v stanoviskách členských štátov vo veci určenia uplatniteľnej legislatívy, s poukazom tiež na to, že toto tvrdenie z obsahu administratívneho spisu nevyplýva a je v priamom rozpore s listinným dôkazom o určení uplatniteľnej legislatívy zo strany poľského ZUS a s postojom žalovaného, ktorý proti takémuto určeniu v zákonnej lehote nenamietal.

8. Za nedôvodnú krajský súd považoval aj ďalšiu žalobnú námietku týkajúcu sa nezákonnosti prerušenia konania rozhodnutím žalovaného zo dňa 06.10.2015, Správny súd s poukazom na to, že toto rozhodnutie nemôže byť samostatne predmetom súdneho prieskumu, pretože sa jedná o procesné rozhodnutie, ktoré je vecou vedenia konania, v zmysle § 27 ods. 1 SSP sa nezaoberal zákonnosťou tohto rozhodnutia, konštatujúc, že toto rozhodnutie nemôže mať žiaden vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, ktoré je predmetom súdneho prieskumu v tejto veci. Za neopodstatnenú správny súd tiež považoval námietku žalobcov, že počas prerušenia konania žalovaný nevykonával činnosti smerujúce k úplnému a presnému zisteniu skutkového stavu, pričom mal prinajmenšom preveriť a dopytovať poľský ZUS, či žalobca v rade A/ využil opravné prostriedky v Poľsku a či prebiehajú súdne konania ohľadom určenia uplatniteľnej legislatívy v Poľsku. Správny súd za neakceptovateľnú tiež považoval požiadavku žalobcov, aby žalovaný zisťoval, či v Poľskej republike prebiehajú súdne alebo iné konania ohľadne určenia uplatniteľnej legislatívy. V tejto súvislosti správny súd poukázal na rozsudok NS SR č.k. 10Sžso/20/2015 zo dňa 27. apríla 2016. Krajský súd tiež zdôraznil, že tým, že na určenie uplatniteľnej legislatívy je príslušná inštitúcia sociálneho zabezpečenia bydliska účastníka, okrem postupu podľa vykonávacieho nariadenia je vylúčená právomoc akýchkoľvek inštitúcií iného členského štátu zasahovať do uvedeného procesu. Ďalej správny súd uviedol, že pokiaľ nie je určenie uplatniteľnej legislatívy na vnútroštátnej úrovni toho členského štátu, pod ktorého legislatívu žalobca v rade A/ patrí, zrušené, prípadné administratívne, resp. súdne konania prebiehajúce na vnútroštátnej úrovni tohto iného členského štátu nemajú žiadny vplyv na určenie uplatniteľných právnych predpisov, ktoré sa v súlade s postupmi podľa koordinačných nariadení stalo definitívnym. Z uvedeného dôvodu sa inštitúcie členských štátov o takýchto prípadných prebiehajúcich konaniach navzájom neinformujú. Pokiaľ by však na úrovni iného členského štátu došlo k zrušeniu tohto určenia, túto skutočnosť (ktorá by mohla mať právny význam) by musel tvrdiť a preukázať samotný žalobca, pretože pre súd a taktiež aj žalovaného je definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy podľa koordinačných nariadení záväzné. Správny súd s poukazom na to, že žalobcovia v žalobe namietali, že Sociálna poisťovňa sama ex offo nepreverila, či žalobca v rade A/ toto určenie poľskej legislatívy nenapadol pred orgánmi v Poľskej republike (žalobca v rade A/ ani netvrdil, že toto určenie napadol), uviedol, že žalobcovia teda požadovali od žalovaného, aby preukázal prípadné konanie samotného žalobcu v rade A/, pričom ak by skutočne žalobca v rade A/ podnikol právne kroky voči určeniu legislatívy poľskou inštitúciou, bolo jeho povinnosťou tieto skutočnosti jednak tvrdiť a zároveň ich aj preukázať. Neuniklo pozornosti správneho súdu tiež to, že pokiaľ žalobcovia žiadali, aby žalovaný z vlastnej iniciatívy vykonával dokazovanie a preskúmal všetky rozhodujúce skutočnosti, v rozpore s touto požiadavkou v inej časti žaloby tvrdili, že žalovaný nemá právomoc vydať napadnuté rozhodnutie a teda ani vykonávať dokazovanie.

9. K námietke vo vzťahu k záznamu o vykonaní kontrol od 26.02.2013 do 06.03.2013 u zamestnávateľa LONEVYL, s.r.o., správny súd uviedol, že táto námietka je vnútorne rozporná. Na jednej strane žalobca tvrdí, že tieto kontroly, ktoré mali podľa neho preukázať reálny výkon činnosti zamestnanca, boli vykonané nadbytočne, ale na druhej strane žiada, aby žalovaný tieto záznamy vyhodnotil s výsledkom, že kontroly preukázali reálny výkon činnosti zamestnanca. Správny súd konštatoval že pre vydanie napadnutého rozhodnutia výsledky z kontrol u zamestnávateľa z februára a marca 2013 podkladom neboli. Žalovaný svoje rozhodnutie na týchto skutkových okolnostiach nezaložil. V odôvodnení

napadnutého rozhodnutia kontrolné zistenia na preukázanie reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky uvádzal v dvoch rovinách: V prvej rovine poukázal na tieto zistenia z dôvodu, že boli použité pri vydaní prvostupňového rozhodnutia žalovaného. V druhej rovine poukázal na to, že tieto zistenia boli poskytnuté inštitúcii sociálneho zabezpečenia ZUS Váršava v rámci spolupráce medzi príslušnými orgánmi a inštitúciami členských štátov v zmysle článku 76 ods. 4 základného nariadenia. Táto inštitúcia potom aj na základe týchto informácií vydala oznámenie o určení poľskej legislatívy pre žalobcu. Napadnuté rozhodnutie, čo sa týka skutkových okolností, tak nevychádzalo z vykonaných kontrol reálneho výkonu činnosti žalobcu v Slovenskej republike, ale je opreté o základnú skutkovú okolnosť, ktorou je oznámenie ZUS o určení, že žalobca podlieha právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky. Správny súd mal za to, že žalovaný posudzoval všetky skutočnosti rozhodné pre prijatie záveru o neexistencii povinných poistení žalobcu. Vzhľadom na to, že správny súd ani ex offio žiadne dôvody pre zrušenie napadnutého rozhodnutia v zmysle § 203 ods. 2 SSP nezistil, žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

10. O náhrade trov konania vo vzťahu k žalobcom v rade A/, B/ správny súd rozhodol podľa § 167 ods. 1 SSP a contrario tak, že im náhradu trov konania nepriznal, pretože v konaní neboli úspešní. Rovnako správny súd nepriznal náhradu trov ani žalovanému (§ 168 SSP a contrario), pretože neboli splnené podmienky na jeho aplikáciu.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcov proti rozsudku krajského súdu

11. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podali žalobcovia v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti predovšetkým namietali, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP). Navrhovali, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie Krajského súdu v Žiline č. k. 29Sa/43/2019-50, zo dňa 28. apríla 2020, a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalobcovia nesúhlasili s argumentáciou správneho súdu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver. Žalobcovia v kasačnej sťažnosti v zásade zotrvali na dôvodoch a argumentoch uvedených v žalobe.

III.

Vyjadrenie žalovaného ku kasačnej sťažnosti žalobcu

13. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcov vyjadrila podaním zo dňa 3. júla 2020. Navrhovala, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamestnanca a zamestnávateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č.k. 29Sa/43/2019 z 28.4.2020 zamietol.

14. V dôvodoch vyjadrenia sa žalovaná nestotožnila s argumentáciou a ani s názorom žalobcov prezentovanom v kasačnej sťažnosti. Uviedla, že sťažovatelia v kasačnej sťažnosti neuviedli také námietky k správnosti preskúmaného rozhodnutia ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie rozhodnutia Krajského súdu v Žiline č.k. 29Sa/43/2019 z 28.4.2020 alebo zrušenie rozhodnutia Sociálnej poisťovni ústredie č. 12514-14/2019-BA z 13.9.2019. Poukázala na to, že vo svojom rozhodnutí ako aj v písomnom vyjadrení k žalobe z 27.1.2020 podrobne objasnila proces určenia uplatniteľnej legislatívy pre zamestnanca ako aj dôvody, pre ktoré bolo zo strany Sociálnej poisťovne nevyhnutné rozhodnúť o nevzniku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca od 3.2.2012. Žalovaná s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č.k. 29Sa/43/2019 z 28.4.2020 v celom rozsahu súhlasila. Zdôraznila, že napadnuté rozhodnutie nie je v rozpore so závermi veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu SR, prezentovanom v uznesení sp. zn. 1Vs/1/2018, nakoľko najvyšší súd v tomto

uznesení konštatoval, že definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy podľa čl. 16(3), resp. čl. 16(4) vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve, pričom Sociálna poisťovňa v prejednávacom prípade o uplatniteľnej legislatíve nerozhodovala. Žalovaná sa v celom rozsahu stotožnila s názorom krajského súdu, že táto rozhodná otázka, t.j. otázka uplatniteľnej legislatívy, bola definitívne vyriešená určením poľskej legislatívy zo strany ZUS a následným márnym uplynutím lehoty na podanie pripomienok zo strany Sociálnej poisťovne. Poukázala na to, že ostatné závery veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu SR, nie sú pre tento prípad relevantné. Poukázala tiež na skutočnosť, že v prejednávanej veci nemožno považovať situáciu ohľadne určenia uplatniteľných právnych predpisov za neistú, nakoľko medzi Sociálnou poisťovňou a ZUS neexistovali žiadne nezhody či rozdielne stanoviská v otázke určenia uplatniteľnej legislatívy pre zamestnanca. Vzájomná spolupráca medzi príslušnými inštitúciami nie je dôkazom existencie neistoty v intenciách čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia. Žalovaná súčasne zdôraznila, že zamestnávateľ v žalobe nepreukázal, akým spôsobom napadnuté rozhodnutie zasahuje do jeho subjektívnych práv, majúc za to, že nie je objektívne hmotnoprávne legitimovanou osobou na podanie žaloby. V danej súvislosti dala do pozornosti rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV.ÚS 228/2011-9 z 2.6.2011.

V.

Konanie pred kasačným súdom

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) v rozsahu námietok sťažovateľov uvedených v kasačnej sťažnosti preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), kasačnú sťažnosť žalobcov prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

16. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Žiline, č. k. 29Sa/43/2019-50, zo dňa 28. apríla 2020, ktorým rozhodnutím krajský súd podľa ustanovenia § 190 SSP zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej - Sociálna poisťovňa, ústredie, č. 12514-14/2019-BA zo dňa 13.09.2019, žiadajúc správny súd, aby toto rozhodnutie zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

17. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, uvedených v odôvodnení napadnutého rozhodnutia správneho súdu, z ktorých dôvodov ich kasačný súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

18. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej - Sociálna poisťovňa, ústredie, č. 12514-14/2019-BA zo dňa 13.09.2019, ktorým rozhodnutím žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietla odvolanie žalobcov a potvrdila odvolaním napadnuté prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Čadca č. 48699-1/2013-CA zo dňa 13.11.2013. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z., rozhodujúc o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, rozhodol tak, že H. C. L. nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi LONEVYL, s.r.o. od 03.02.2012 podľa slovenskej legislatívy.

19. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby

verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP.). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP.). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP.). Správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP.).

20. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

21. Kasačný súd mal v danej veci preukázať, že krajský súd v procese súdneho prieskumu napadnutých rozhodnutí žalovaného správneho orgánu, keď napadnutým rozsudkom žalobu zamietol, nepostupoval náležite v zmysle procesných pravidiel zákonodarcom nastolených v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď v procese súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutí žalovaného správneho orgánu nevenoval náležitú pozornosť predmetu súdneho prieskumu v intenciách uznesenia Veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Vs/1/2018 z 4.12.2018 a súčasne aktívnej legitímácie žalobcu v rade B/, majúcim za následok, že v prejednávanom prípade vydal rozhodnutie predčasne.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

22. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

23. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

24. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 v súvzťažnosti s čl. 2 ods. 2 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivец musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

25. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

26. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

27. Najvyšší súd v kasačnom konaní pri prieskume zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu zameral svoju pozornosť k námietkam sťažovateľa - žalobcu, ktorou namietal, že krajský súd porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP), považujúc za zásadnú otázku vo vzťahu k zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovanej otázky prekročenia právomoci Sociálnej poisťovni vydať preskúmané rozhodnutie.

28. Otázkou právomoci Sociálnej poisťovne vydať rozhodnutie v obdobnej veci sa zaoberal Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu SR. Uznesením sp. zn. 1Vs 1/2018 zo dňa 4. decembra 2018 rozhodol o otázkach nastolených uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sžsk/22/2017 zo dňa 16. mája 2018, rozhodujúcich pre posúdenie veci nasledovne: „Odpoveď na 1/ otázku: Dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov Európskej únie podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia č. 987/2009 z 16.09.2009 musí byť určitá, čo do obsahu ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a súčasne musí byť zachytená v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči a pod.) a založená do spisu Sociálnej poisťovne. Odpoveď na 2/ otázku: Definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu Rady (ES) č. 987/2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“), ktorým sa vykonáva Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“) alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.“ Rozhodnutie veľkého senátu je záväznou judikatúrou pre ďalšie rozhodovanie najvyššieho súdu vo veciach s obdobnou právnou problematikou.

29. Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu SR v uvedenom uznesení poukázal na to, že Slovenská republika vstupom do Európskej únie na základe Zmluvy o pristúpení podpísanej v Aténach dňa 16. apríla 2003 jej zmluvnými stranami, ktorá podľa čl. 2 ods.2 zmluvy vstúpila do platnosti dňa 1. mája 2014, ako nový členský štát Európskej únie touto Zmluvou o pristúpení preniesla svoje právomoci na Európsku úniu v určenej miere a svojím vstupom do Európskeho spoločenstva sa súčasne zaviazala k uplatňovaniu právne záväzných aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie. Právne záväznými aktami na úseku sociálneho zabezpečenia pre členské štáty Európskej únie (teda aj pre Slovenskú republiku) sú Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii

systémov sociálneho zabezpečenia (základné nariadenie) a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (vykonávacie nariadenie). Zdôraznil, že základné nariadenie v druhej hlave ustanovuje určenie príslušnosti právnych predpisov uplatniteľných na fyzické osoby vykonávajúce zamestnanie alebo samostatne zárobkovú činnosť v členských štátoch. V článku 11, ods. 1 uvedeného nariadenia Európsky parlament a Rada ustanovuje všeobecné pravidlo zakotvené v preambule tohto nariadenia, že osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu; tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou. V čl. 11 ods. 3 písm. a/ uvedeného nariadenia európsky zákonodarca stanoví, že s výhradou článkov 12 až 16 osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu. Pokiaľ fyzická osoba vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch sa určí príslušnosť právneho predpisu členského štátu EÚ podľa právnej úpravy ustanovenej v čl. 13 ods.3 základného nariadenia, v zmysle ktorého osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1 čl. 13. Postup uplatňovania článku 13 základného nariadenia Európsky parlament a Rada ustanovuje v čl. 16 vykonávacieho nariadenia (č. 987/2009).

30. Citujúc právnú úpravu ustanovenú v čl. 16 ods.1 až 6 vykonávacieho nariadenia v spojení čl. 2 ods.1 až 4, v čl. 3 ods.1 až 4, čl. 4 ods.1 až 3, čl. 5 ods.1 až 4 tohto nariadenia v uvedenom uznesení bolo tiež zdôraznené, že záväznosť spolupráce medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia členských štátov EÚ európsky zákonodarca ustanovuje v čl. 20 ods.1 a 2 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorého dotknuté inštitúcie sprostredkujú príslušnej inštitúcii členského štátu, ktorého právne predpisy sú na osobu uplatniteľné podľa hlavy II základného nariadenia, nevyhnutné informácie potrebné na určenie dátumu, ku ktorému sa tieto právne predpisy stávajú uplatniteľnými, ako aj príspevkov, ktoré táto osoba a jej zamestnávateľ alebo zamestnávateľia sú povinní platiť podľa týchto právnych predpisov. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli určené ako uplatniteľné na osobu podľa hlavy II základného nariadenia, sprostredkuje informáciu o dátume, ku ktorému sa uplatňovanie právnych predpisov stáva účinným, inštitúcii určenej príslušným úradom členského štátu, ktorého právne predpisy sa na túto osobu naposledy vzťahovali.

31. Vychádzajúc z uvedenej právnej úpravy ustanovenej v druhej hlave vykonávacieho nariadenia vo vzťahu k prvej otázke nastolenej senátom 9S veľký senát konštatoval že dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov EU podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia musí byť určitá čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a zároveň musí byť zachytená v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči atď.) a založená do spisu inštitúcie sociálneho poistenia členského štátu, v tomto prípade žalovanej.

32. Vo vzťahu k druhej otázke nastolenej senátom 9S veľký senát opätovne upriamil pozornosť na to, že Slovenská republika vstupom do Európskej únie preniesla v určenej miere svoju právomoc na Európsku úniu a súčasne pristúpila k dokumentom Európskeho spoločenstva a Európskej únie, ktoré sa stali pre ňu záväznými. Zákonodarca túto právnú skutočnosť zakotvil v čl. 7 ods.2 Ústavy SR. Z uvedeného dôvodu mocenské orgány štátu konajúce v zmysle čl. 2 ods.2 ústavy pri aplikácii právnej úpravy na konkrétny prípad sú viazané tiež právne záväznými aktami Európskych spoločenstiev a Európskej únie. Vychádzajúc zo skutkových okolností, ktoré boli obdobné v prejednávanej veci senátom 9S ako aj senátom 10S a právnej úpravy ustanovenej v základnom nariadení v spojení s právnou úpravou ustanovenou v jeho vykonávacom nariadení, veľký senát konštatoval, že pri určení uplatniteľnej legislatívy sociálneho poistenia fyzickej osoby vykonávajúcej zárobkovú činnosť vo forme zamestnania a samostatnej zárobkovej činnosti v dvoch členských štátoch Európskej únie, inštitúcie sociálneho zabezpečenia postupujú v zmysle právnej úpravy ustanovenej v základnom nariadení v spojení s právnou úpravou ustanovenou v jeho vykonávacom nariadení, ktoré právne akty Európskeho spoločenstva sú pre nich záväzné. Vychádzajúc zo všeobecnej zásady ustanovenej v preambule a v čl. 11 ods.2 základného nariadenia, že osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného

členského štátu a právnej úpravy ustanovenej v čl. 13 ods.3 základného nariadenia v spojení s čl. 16 ods.4 vykonávacieho nariadenia, inštitúcie sociálneho zabezpečenia dotknutých členských štátov, v ktorých fyzická osoba vykonáva zárobkovú činnosť, sú povinné spolupracovať a na základe vzájomnej koordinácie určiť príslušnú uplatniteľnú legislatívu na zabezpečenie sociálneho poistenia dotknutej osoby. Pokiaľ na základe vzájomnej koordinácie inštitúcie sociálneho zabezpečenia rozdielnych členských štátov EÚ určia príslušnú uplatniteľnú legislatívu jedného štátu dohodou, na sociálne poistenie dotknutej osoby sa bude aplikovať príslušná právna úprava štátu takto určená dohodou a dotknutá osoba bude podliehať pod právomoc štátu, ktorého legislatíva bola touto dohodou určená. Uvedená skutočnosť vylučuje právomoc druhého členského štátu konať o otázke uplatniteľnosti legislatívy na sociálne poistenie dotknutej osoby, keďže uplatniteľnosť príslušnej legislatívy na sociálne poistenie dotknutej osoby bola vyriešená práve na základe dohody uzavretej inštitúciami sociálneho zabezpečenia členských štátov Európskej únie. Z uvedených dôvodov veľký senát vo vzťahu k druhej otázke nastolenej senátom 9S dospel k záveru, že definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa vykonáva Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.

33. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich z predloženého spisového materiálu kasačný súd zistil, že sama žalovaná v administratívnom konaní ako aj v konaní súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého správneho rozhodnutia poukazovala na to, že v zmysle zásad ustanovených v úvodnej časti nariadenia Európskeho parlamentu a Rady číslo 883/2004 (základného nariadenia) je potrebné zabezpečiť, aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu, aby sa tak predišlo prekryvaniu uplatniteľných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a komplikáciám, ktoré by z toho mohli vzniknúť. Inštitúcie a osoby, na ktoré sa vzťahujú koordinačné nariadenia Európskej únie, majú povinnosť vzájomne sa informovať a spolupracovať, aby sa zabezpečilo riadne vykonávanie koordinačných nariadení. Žalovaná v súlade s právnou úpravou ustanovenou v základnom nariadení v spojení s právnou úpravou ustanovenou vo vykonávacom nariadení v administratívnom konaní aj postupovala, keď konanie v odvolacom správnom konaní prerušila rozhodnutím č. 15845-2/2015-BA z 6.10.2015 odo dňa doručenia tohto rozhodnutia do dňa presného a úplného zistenia skutkového stavu. Za správny názor žalovanej, ktorý si osvojil aj správny súd treba považovať, že v prejednávacom prípade došlo medzi Sociálnou poisťovňou a ZUS k dohode ohľadne určenia uplatniteľnej legislatívy na zamestnanca (žalobca v rade A), keďže skutkové zistenia potvrdzujú, že dňa 18.04.2016 bolo žalovanej v súlade s čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia doručené oznámenie poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS, Oddzial v Opolu zo dňa 12.04.2016, ktorým ZUS na základe analýzy zhromaždených dokumentov určila, že zamestnanec v súlade s čl. 11 (3a) základného nariadenia podlieha od 03.02.2012 právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky a vzhľadom na to, že Sociálna poisťovňa, ako inštitúcia dotknutého členského štátu, toto určenie nenamietala, stalo sa v súlade s čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia definitívnym. Kasačný súd však nemôže súhlasiť s argumentáciou žalovanej, ktorú si tiež osvojil správny súd, že ak zamestnanec bol zamestnávateľom prihlásený do registra poisťovne od 03.02.2012, pričom z vyššie uvedeného vyplýva, že zamestnancovi dňom 03.02.2012 príslušnosť právnych predpisov Slovenskej republiky nevznikla, bolo potrebné odstrániť dôsledky nesprávnej registrácie zamestnanca v registri poistencov vydaním rozhodnutia o zániku povinného sociálneho poistenia zamestnanca podľa slovenskej legislatívy, čím sa zosúladiť skutkový stav s právnym. Pokiaľ Sociálna poisťovňa pobočka Čadca prvostupňovým správnym rozhodnutím rozhodla tak, že H. C. L. (žalobcovi v rade A/) nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi LONEVYL, s.r.o. od 03.02.2012 (žalobca v rade B/) podľa slovenskej legislatívy a žalovaná uvedené rozhodnutie bezo zmeny potvrdila ako vecne a právne správne a odvolania žalobcov (zamestnanca a zamestnávateľa) odmietla, rozhodla v rozpore s právnym názorom Veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu SR prezentovaného v uznesení sp.zn. 1Vs 1/2018 zo dňa 4. decembra 2018 v odpovedi na druhú otázku. Kasačný súd súhlasí s argumentáciou, že ak vyvstane sporná otázka o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia je daná právomoc pobočky Sociálnej

poist'ovne na vydanie rozhodnutia podľa § 210 v spojení s § 178 ods.1, písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z.. Skutkové zistenia vyplývajúce z administratívneho spisu žalovanej však nepotvrdzujú, že pobočka žalovanej vydala rozhodnutie o nevzniku sociálneho poistenia zamestnanca (žalobca A/) u zamestnávateľa (žalobca B/) z dôvodu, že bolo potrebné odstrániť dôsledky nesprávnej registrácie zamestnanca v registri poistencov vydaním rozhodnutia o zániku povinného sociálneho poistenia zamestnanca podľa slovenskej legislatívy, čím sa zosúladiť skutkový stav s právnym. Medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia Poľskej a Slovenskej republiky došlo k dohode o uplatniteľnej legislatíve v oblasti sociálneho poistenia zamestnanca (žalobca A/) tak, že na neho sa vzťahuje legislatíva sociálneho poistenia Poľskej republiky a táto skutočnosť vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne, aby vydala rozhodnutie, ktorým určuje, že žalobcovi A/ ako zamestnancovi nevznikol sociálne poistenie podľa slovenskej legislatívy. Práve skutočnosť, že Sociálna poisťovňa v preskúmaných rozhodnutiach zdôrazňuje, že zamestnancovi nevzniklo povinné sociálne poistenie podľa slovenskej legislatívy, nepriamo popiera prijatie záverov poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS, že na zamestnanca v danom prípade sa vzťahuje poľská legislatíva.

34. Povinnosťou správneho súdu v procese súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia žalovanej bolo vychádzať zo skutkových zistení preukázaných žalovaným správnym orgánom, vyplývajúcich z administratívneho spisu v zmysle § 135 ods. 1 SSP, podľa ktorého na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy. Pokiaľ správny súd v danom prípade žalobu zamietol, bez toho, aby súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovanej vykonal v intenciách naznačených vyššie, rozhodol v preskúmanej veci predčasne.

35. Súčasne povinnosťou správneho súdu v procese súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia žalovanej bolo skúmať aktívnu hmotnoprávnu legitímáciu žalobcov ako základnú podmienku ich úspechu v procese súdneho prieskumu preskúmaného rozhodnutia žalovanej a to samostatne u každého žalobcu, v preskúmanej veci najmä vo vzťahu žalobcu v rade B/.

36. Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší súd v danej veci vyhodnotil kasačnú námietku žalobcov, ktorou v kasačnej sťažnosti podanej proti rozsudku krajského súdu namietal nesprávne právne posúdenie veci (§ 440 ods.1, písm. g/ SSP) za dôvodnú, ktorá spochybnila vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia správneho súdu a jeho súladnosť so zákonom. Kasačný súd preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu podľa § 462 ods.1 SSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

37. Povinnosťou správneho súdu v ďalšom konaní bude postupovať a opätovne preskúmať zákonnosť rozhodnutia žalovanej, napadnutého žalobou, v intenciách názoru najvyššieho súdu vysloveného vyššie a vo veci opätovne rozhodnúť a svoje rozhodnutie jasne a zrozumiteľne odôvodniť. Súčasne správny súd rozhodne o náhrade trov konania vrátane o náhrade trov kasačného konania.

38. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.